

Čís. 7727.

Nárok zákazníka proti zasílateli na náhradu škody, ježto pro nesprávné vyclení zboží musel zaplatiti pokutu. Lhostejno, že zákazník zažádal bez souhlasu zasílatele o řízení upouštěcí, a že tím byla zmařena možnost, by bylo trestním řízením důchodkovým zjištěno, zda a které zásilky byly nesprávně vycleny. Otázku tuto lze vyřešiti i v řízení sporném.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1928, Rv I 571/27.)

Žalující firma domáhala se na žalované zasílatelské firmě náhrady škody, kterou utrpěla tím, že musela zaplatiti pokutu uloženou jí v důchodkovém řízení upouštěcím podle § 541 a n. důch. tr. zák. a náklady svého právního zastoupení. Vinu žalované, na níž tento nárok zakládala, shledávala žalobkyně v tom, že žalovaná prováděla nesprávně proclívání zásilek pro žalobkyni, ač se ve smlouvě zavázala, že za úplatu provede řádně proclívání. Žalobkyně tvrdila, že nesprávný postup žalované byl důvodem, že proti žalobkyni bylo zahájeno trestní řízení důchodkové, a výslovně uznávala, že toto řízení bylo skončeno řízením upouštěcím, za jehož zahájení žalobkyně žádala, by se vyhnula odsouzení. Procesní soud prvního státního soudu žalobu zamítl, o dvola cí soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Podle § 541 důch. tr. zák. má zahájení upouštěcího řízení za účel a za následek, by bylo upuštěno od provedení zákonného řízení. Žalobkyně doznala nejen, že žádala o zavedení upouštěcího řízení, nýbrž že se také zavázala pokutu v něm stanovenou ve lhůtách spláceti. Z toho plyne, že procesní soud posoudil věc po stránce právní správně, dospěv k názoru, že mezi vyclíváním žalované firmy a mezi pokutou takto stanovenou a žalobkyní přijatou není příčinné souvislosti. Vždyť žalobkyně, žádajíc o zahájení upouštěcího řízení a provádějíc je, nejednala ve shodě se žalovanou, nýbrž zcela samostatně, a nemůže proto již z toho důvodu činiti ji zodpovědnou za následky svého vlastního činu. Tím právě zamezila, by řízením zákonem předepsaným bylo zjištěno, zda a které zásilky žalovaná nesprávně vyclila a zdali a jaká škoda tím byla žalobkyni způsobena. Toto zjištění bylo k odůvodnění žalobního nároku nezbytně nutným zvláště proto, že je jisto, že se proclívání dělo za účasti celních orgánů. Důsledkem doznání jednání žalující společnosti jest, že se sice vyhnula odsouzení, ale že se tím také sama zbavila práva na úřední zjištění, zda a pokud žalovaná její zásilky nesprávně vyclila, a tím i nároku proti žalované na náhradu škody z nesprávného proclení, ať již škoda ta jí vzešla zaplacením pokuty, nebo zaplacením nákladů právního zastoupení v této věci. Neboť, i kdyby právní zastoupení nebylo přímo vyloučeno v § 541 čís. 2 důch. tr. zák., není ani tento výdaj v příčinné souvislosti s domnělou, ale neprokázanou vinou žalované.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, jež uplatňuje číselně dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., avšak provádí také dovolací důvod čís. 2 § 503 c. ř. s., jest oprávněno. Oba nižší soudy shodují se v názoru, že mezi vyclíváním zboží žalovanou, jež podle tvrzení žalující firmy se dalo nesprávně, a mezi pokutou stanovenou v upouštěcím řízení důchodkovém, o jehož zahájení žalující firma žádala, není příčinné souvislosti. Názor ten je předčasným. Otázku příčinné souvislosti nelze spolehlivě řešiti, dokud nebyly zjištěny veškeré skutkové základy k tomu potřebné. Žalobkyně se domáhá na žalované náhrady škody, kterou utrpěla tím, že musela zaplatiti na pokutu 100.000 Kč, v níž je zahrnuto také zkrácené clo 44.074 Kč, a jež jí byla uložena v důchodkovém řízení upouštěcím podle §§ 541 a násl. důch. tr. zák., splátku 5.026 Kč, jakož i náklady svého právního zastoupení 23.584 Kč, a činí tak v podstatě z důvodu, že prý žalovaná prováděla nesprávně proclívání zásilek pro žalobkyni ze Švédska došlých, ačkoli prý se smluvně zavázala, že za úplatu bude řádně proclívání prováděti. Podle tvrzení žalující firmy shledali zřizenci okresního finančního ředitelství v Praze revisi celních kvitancí, že při proclívání švédských zásilek byl čsl. erár zkrácen o 44.074 Kč na clu z důvodu, že zboží v těchto zásilkách bylo proclíváno nižší položkou než podle níž zřeteltem k materiálu, z něhož bylo vyrobeno, mělo býti proclíváno. Žalující firmě hrozilo trestní řízení důchodkové a finanční ředitelství žádalo na ní zprvu desetinásobnou pokutu zkráceného cla, kterou jí po dlouhém a úporném jednání snížilo v upouštěcím řízení na 100.000 Kč včetně zkráceného cla. Žalobkyně doznává, že žádala o zahájení upouštěcího řízení, to však prý se stalo teprve tenkrát, když si zjednala od firmy informaci, že se v pozastaveném případě jednalo o ocelové poniklované hadice a že změna v materiálu hadic již po léta nebyla předsevzata, z čehož nabyla přesvědčení, že proclívání žalovanou provedené bylo skutečně nesprávné. O zahájení řízení upouštěcího žádala prý proto, by se vyhnula těžším následkům, které jí hrozily v případě odsouzení v trestním řízení důchodkovém. Žalovaná popřela, že proclívání hadice byly vyrobeny z ocele a že vyclívání se dalo nesprávně, ale doznala, že jí následkem postupu strany žalující nezbylo než vstoupiti do řízení upouštěcího a zavázati se k zaplacení pokuty 66.000 Kč. Soud odvolací doličuje nedostatek příčinné souvislosti mezi vyclíváním a mezi pokutou v řízení upouštěcím tím, že žalobkyně, žádajíc o zahájení upouštěcího řízení a provádějíc je, nejednala ve shodě se žalovanou, nýbrž zcela samostatně a nemůže prý již z tohoto důvodu ji činiti zodpovědnou za následky svého vlastního činu, kterým zamezila, by řízením zákonem předepsaným bylo zjištěno, zda a které zásilky žalovaná nesprávně vyclila a zdali a jaká škoda byla žalobkyni tím způsobena. Důsledkem doznaného jednání žalující společnosti prý jest, že se sice vyhnula odsouzení, že se však tím také sama zbavila práva na úřední zjištění, zda a pokud žalovaná zásilky nesprávně vyclila, a tím i nároku proti žalované na náhradu škody z nesprávného vyclení. Těmto názo-

rům soudu odvolacího nelze přisvědčiti. Otázku příčinné souvislosti nelze s úspěchem řešiti, dokud nebude především zjištěno, zda žalovaná proclila zásilky finančními zřízenci pozastavené správně či nesprávně. Zjistí-li se, že tak činila nesprávně a že tím byl spáchán trestný čin důchodkový, za který mohla býti stíhána i žalující firma, bude nutno přiznati, že nesprávné proclení je v příčinné souvislosti se škodou, která by žalující firmě byla vznikla trestním řízením a odsouzením pro trestný čin důchodkový. Zjistí-li se dále, že žalobkyně byla nucena žádati o zahájení upouštěcího řízení, by se vyhnula následkům odsouzení, které by byly bývaly horší než pokuta v řízení upouštěcím jí uložená, nebude lze ani tu vyloučiti příčinnou souvislost mezi nesprávným proclením a škodou řízením upouštěcím a jmenovitě zaplacením pokuty jí vzešlou. Vždyť by k řízení upouštěcímu nebylo došlo, kdyby vyclívání se nebylo dalo nesprávně, a bylo tudíž i řízení upouštěcí jen důsledkem trestného činu důchodkového, spáchaného nesprávným vyclíváním, byť i nebylo důsledkem bezprostředním a přímým. Snažila-li se pak žalobkyně žádostí o zahájení řízení upouštěcího zmírniti následky hrozící jí a po případě i žalované trestním řízením a odsouzením, bylo to jednání účelné, hovící zájmům obou stran a nelze důvodně tvrditi, že žalobkyně tímto postupem přerušila příčinnou souvislost mezi nesprávným proclíváním a škodou řízením upouštěcím a uložením pokuty, jí vzešlou. Jinak by se měla věc, kdyby se straně žalované podařilo dokázati, že provedla vyclení správně, tak že by k odsouzení žalující firmy vůbec nebylo mohlo dojiti, anebo kdyby se zjistilo, že by škoda, která by jí trestním řízením důchodkovým a odsouzením byla vznikla, byla menší než škoda, kterou utrpěla řízením upouštěcím a uložením pokuty. V onom případě nebyl by nedovolený čin, který patří ke skutkovým základům žalobního nároku, vůbec prokázán, čímž by řešení otázky příčinné souvislosti mezi ním a škodou odpadlo, ve případě druhém bylo by tuto příčinnou souvislost uznati jenom do výše škody, která by byla žalobkyni vznikla trestním řízením důchodkovým a odsouzením, neboť za škodu vyšší, kterou by žalobkyně utrpěla řízením upouštěcím a uložením pokuty v tomto řízení, nemohla by strana žalovaná býti činěna zodpovědnou, vstoupila-li žalobkyně do řízení upouštěcího bez jejího souhlasu, a bylo by tuto vyšší škodu, která by nebyla nevyhnutelným následkem nesprávného vyclívání, přičísti na vrub strany žalující. Jinak je ovšem pro posouzení věci nerozhodno, zda žalobkyně žádala o zahájení řízení upouštěcího za souhlasu žalované či proti její vůli. Žalobkyni nemohlo zajisté býti bráněno, by na základě informací jí získaných samostatně neuvažovala a nerozhodla se o tom, zda lépe pochodí, vstoupí-li do řízení upouštěcího a podrobí-li se pokutě v tomto řízení jí uložené, nebo má-li ponechati volný průchod trestnímu řízení důchodkovému. Úsudek, že žalobkyně, neměla-li býti přerušena příčinná souvislost mezi nesprávným vyclíváním a škodou z něho žalobkyni vzešlou, nesměla proti vůli žalované vstoupiti do upouštěcího řízení a že naopak musila ponechati trestnímu řízení důchodkovému volný průchod, odporoval by zásadám logického usuzo-

vání. Nelzeť od žalobkyně rozumně žádati, by se nechala odsouditi jen za tím účelem, by dokázala, že tu je příčinná souvislost mezi nesprávným vyclíváním a škodou trestním řízením a odsouzením jí vzešlou. Právě naopak nutno hájiti názor, že by se straně žalující mohlo s úspěchem namítati, že opomenula včasnou žádost o zahájení upouštěcího řízení zabrániti těžším následkům odsouzení, ačkoli tak učiniti mohla a měla. Řízením upouštěcím byla ovšem zmařena možnost, by trestním řízením důchodkovým bylo zjištěno, zda a které zásilky žalovaná nesprávně vyclila, tím však nezanikla možnost prokázati tyto okolnosti v řízení civilním průvodními prostředky v té příčině ve sporu nabídnutými. Totéž platí o zjišťování výše škody, pokud by byla následkem nedovoleného činu žalobkyní tvrzeného. Proto nelze souhlasiti s názorem soudu odvolacího, že žalující společnost, doznávši nesprávnost vyclívání, zbavila se nároku proti žalované na náhradu škody z nesprávného vyclívání. Tento názor odůvodňuje soud odvolací pouze tím, že se žalující společnost svým doznáním zbavila práva na úřední zjištění — lépe řečeno možnosti úředního zjištění, — zda a pokud žalovaná její zásilky nesprávně vyclila, při čemž má patrně na zřeteli úřední zjištění příslušným úřadem finanční správy, avšak toto odůvodnění neobstojí. Soud odvolací přehlíží, že soud jest oprávněn řešiti veškeré sporné otázky, jichž k rozhodnutí potřebuje, byť i spadaly do oboru práva veřejného a to platí také o otázce, zda a pokud žalovaná sporné zásilky nesprávně vyclila. Poněvadž odvolací soud důsledkem svých mylných názorů, jež tuto byly vyvráceny, nezjistil skutečnosti k rozhodnutí sporu potřebné (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) a ježto bude třeba pokračovati v jednání před prvním soudem, by se věc stala zralou k rozhodnutí, bylo k důvodnému dovolání žalující firmy rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 7728.

Vodní zákon moravský.

Rozhodovati o povinnosti k udržování a čištění kanálů a umělých průtoků, jakož i o udržování zařízení pro užívání vod náleží správním úřadům. Těmto úřadům přísluší také řešiti otázku, zda jsou tu platné právní závazky, na něž poukazuje § 43 zák., ať již ze smlouvy nebo z jiného právního důvodu.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1928, R II 420/27.)

Žalobce domáhal se na žalovaném, by byl uznán povinným uvést do pořádku břehy mlýnského náhonu v P. na Moravě. K námitce nepřipustnosti pořadu práva soud prvního stádu žalobu zamítl, rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu s opravou, že se žaloba odmítá pro nepřipustnost pořadu práva.